

Sygn. akt V CSK 323/15

POSTANOWIENIE

Dnia 3 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marian Kocon (przewodniczący)

SSN Barbara Myszka (sprawozdawca)

SSN Monika Koba

w sprawie z wniosku K. F.
przy uczestnictwie J. F.
o podział majątku wspólnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 3 lutego 2016 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od postanowienia Sądu Okręgowego
w C.
z dnia 26 lutego 2015 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie w części zmieniającej postanowienie Sądu I instancji (pkt 1) i oddalającej apelację wnioskodawczynie (pkt 2) oraz w części orzekającej o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 3) i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w L., po rozpoznaniu sprawy z wniosku K. F. przy uczestnictwie J. F. o podział majątku wspólnego, postanowieniem z dnia 14 października 2014 r. ustalił, że w skład majątku wspólnego uczestników wchodzi: ruchomości wymienione w punkcie I. A. ppkt 1 - 75 sentencji, nakłady w kwocie 66 406,93 zł na nieruchomości położoną w L., stanowiącą własność uczestnika postępowania wymienione w punkcie I. B sentencji, środki pieniężne posiadane przez uczestnika i zgromadzone na rachunku bankowym w Banku Spółdzielczym w [...] w kwocie 36 145,44 zł wymienione w punkcie I. C. ppkt 1 sentencji, środki pieniężne pobrane w dniu 1 sierpnia 2005 r. przez wnioskodawczynię z rachunku bankowego Banku [...] w kwocie 50 000 zł oraz uzyskane ze sprzedaży samochodu Cinquecento w kwocie 3 400 zł wymienione w punkcie I. C. ppkt 2 sentencji oraz środki zgromadzone na rachunku I OFE wnioskodawczynie o wartości 31 799,82 zł wymienione w punkcie I. D sentencji i dokonał podziału tego majątku w ten sposób, że przyznał wnioskodawczynie na wyłączną własność ruchomości wymienione w punkcie I. A w ppkt 9 - 59 oraz 62 - 75 sentencji oraz połowę środków zgromadzonych na rachunku OFE wymienionych w punkcie I. D, a uczestnikowi ruchomości wymienione w punkcie I. A w ppkt 1 - 8 oraz 60 - 61 sentencji, nakłady wymienione w punkcie I. B oraz połowę środków zgromadzonych na rachunku OFE wymienionych w punkcie I. D sentencji, zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawczynie kwotę 47 979 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14 października 2014 r., upoważnił każdego z uczestników do zamknięcia wspólnych rachunków bankowych prowadzonych w Banku [...] i orzekł o kosztach postępowania.

Sąd ustalił, że w dniu 12 kwietnia 1997 r. uczestnicy zawarli związek małżeński, który został rozwiązany przez rozwód wyrokiem Sądu Okręgowego w C. z dnia 13 czerwca 2006 r., utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 24 stycznia 2007 r. Ich stosunki majątkowe podlegały ustrojowi wspólności ustawowej. W czasie jej trwania uczestnicy nabyli za środki pochodzące z majątku wspólnego ruchomości wymienione w punkcie I. A ppkt 1 - 75 sentencji.

Sąd odmówił wiary twierdzeniom wnioskodawczynie, że środki na kupno w dniu 26 kwietnia 2006 r. samochodu marki Renault Clio pochodziły z zaciągniętych przez nią pożyczek, wnioskodawczynie posiadała bowiem bieżące środki pozwalające na zakup samochodu, a sytuacja majątkowa osób rzekomo udzielających pożyczek była znacznie gorsza niż wnioskodawczynie. Sąd nie zaliczył też do majątku wspólnego nakładów na nieruchomości położoną w D., należącą do majątku osobistego uczestnika, ponieważ uczestnicy nie poczynili na tę nieruchomości nakładów z majątku wspólnego. Została ona nabyta przez uczestnika w dniu 10 lipca 2001 r. za środki pochodzące ze sprzedaży przez niego w dniu 17 kwietnia 2000 r. nieruchomości położonej w L., którą otrzymał od rodziców. Cena sprzedaży w kwocie 194 519 zł została przekazana na rachunek wspólny uczestników w Banku [...]. Część tych środków wnioskodawczynie ulokowała na swoim osobistym rachunku inwestycyjnym w S., do którego uczestnik nie miał dostępu. Według stanu na dzień 31 grudnia 2003 r. na rachunku tym była zgromadzona kwota 64 980,50 zł. Cena sprzedaży nieruchomości położonej w D. została rozłożona na 5 rat rocznych, które uczestnik regulował do końca 2003 r. ze wspólnego rachunku uczestników, a następnie ze środków wspólnych, ponieważ był pozbawiony dostępu do środków pochodzących ze sprzedaży nieruchomości w L., które stanowiły jego majątek osobisty. Z majątku wspólnego na pokrycie długu uczestnika przeznaczona została jednak tylko kwota 14 228,36 zł, wobec czego wnioskodawczynie należy się połowa tej kwoty.

Do majątku wspólnego Sąd zaliczył środki pieniężne w kwocie 36 145,44 zł zgromadzone przez uczestnika na rachunku w Banku Spółdzielczym, ponieważ uczestnik nie udowodnił, że wydatkował je przed uprawomocnieniem się wyroku rozwodowego. W skład majątku wspólnego wchodziły też - zdaniem Sądu - środki pieniężne w kwocie 50 000 zł pobrane przez wnioskodawczynię w dniu 1 sierpnia 2005 r. z rachunku w Banku [...] oraz kwota 3 400 zł stanowiąca równowartość samochodu Cinquecento. Pobrana kwota 50 000 zł stanowiła część środków pochodzących ze sprzedaży przez uczestnika nieruchomości w L., ulokowanych przez wnioskodawczynię na osobistym rachunku inwestycyjnym, a wnioskodawczynie nie była w stanie wiarygodnie wyjaśnić, że kwotę tę wydatkowała przed uprawomocnieniem się wyroku rozwodowego. Samochód marki Cinquecento

został natomiast przez wnioskodawczynię podarowany i decyzję tę podjęła samodzielnie, bez zgody uczestnika. Do majątku wspólnego Sąd zaliczył również środki o wartości 31 799,82 zł zgromadzone na rachunku OFE.

Dokonując podziału majątku przez przyznanie uczestnikom na własność ruchomości opisanych w sentencji, Sąd kierował się wnioskami uczestników, a gdy były one sporne - brał pod uwagę rodzaj ruchomości i potrzeby uczestników. Ze względu na różnicę wartości przyznanych składników majątku, zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kwotę 47 979 zł.

Po rozpoznaniu sprawy na skutek apelacji obu stron, Sąd Okręgowy w C. postanowieniem z dnia 26 lutego 2015 r. zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że całość środków zgromadzonych na rachunku OFE przyznał na wyłączną własność wnioskodawczyni i obniżył zasądzoną na jej rzecz kwotę 47 979 zł do kwoty 32 078,70 zł, oddalił obie apelacje w pozostałej części i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zaaprobował ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji. Przychylił się jedynie do wniosków uczestników zgłoszonych na rozprawie apelacyjnej, według których środki zgromadzone na rachunku OFE powinny być rozliczone w gotówce, wobec czego przyznał je wnioskodawczyni. Stwierdził, że wnioskodawczyni otrzymała ruchomości o wartości 10 773,50 zł, środki pieniężne w kwocie 53 400 zł oraz środki na rachunku OFE o wartości 31 799,82 zł, łącznie - 95 973,32 zł, uczestnik natomiast - ruchomości o wartości 43 350 zł, nakłady na nieruchomości w L. w kwocie 66 406,93 zł oraz środki na rachunku bankowym w kwocie 36 145,44 zł, łącznie - 145 902,37 zł. Wnioskodawczyni przysługuje zatem kwota 24 964,52 zł, którą należy powiększyć o połowę kwoty przeznaczonej z majątku wspólnego na nieruchomości uczestnika w D., czyli o kwotę 7 114,18 zł. W konsekwencji, tytułem wyrównania wartości udziałów uczestników w majątku wspólnym Sąd Okręgowy - po skorygowaniu zaskarżonego postanowienia w zakresie środków zgromadzonych na rachunku OFE - zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kwotę 32 078,70 zł, natomiast w pozostałej części obie apelacje oddalił.

W skardze kasacyjnej od postanowienia Sądu Okręgowego wnioskodawczyni wniosła o jego uchylenie w części obniżającej spłatę do kwoty 32 078,70 zł, w części oddalającej jej apelację oraz orzekającej o kosztach postępowania i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania. Skarżąca podniosła zarzut naruszenia art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c. przez nieustosunkowanie się do wniosku o rozliczenie nakładów z majątku wspólnego na zakup przez uczestnika nieruchomości rolnej w D., ewentualnie - w razie odmiennego poglądu co do charakteru jej własności - o ustalenie, że w skład majątku wspólnego wchodzi udział 4/5 w prawie własności tej nieruchomości, którego wartość wyraża się kwotą 1 124 654,34 zł, pominięcie kwestii rozliczenia kwoty 27 000 zł stanowiącej nakład wnioskodawczyni z jej majątku osobistego na majątek osobisty uczestnika poniesiony w latach 2004 – 2007 na spłatę rat kapitałowych i odsetek z tytułu kredytów zaciągniętych przez uczestnika w latach 2001 - 2003, pominięcie rozliczenia dochodów osiągniętych przez uczestnika z prowadzonego gospodarstwa rolnego oraz rozliczenia kosztów związanych z pożyczką odnawialną wspólną i limitem na rachunku wspólnym, i art. 100 w związku z art. 520 i art. 13 § 2 k.p.c. przez niewyjaśnienie przyczyn obciążenia wyłącznie wnioskodawczyni kosztami opinii biegłego w kwocie 1 500 zł. W ramach podstawy kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. wskazała na naruszenie przepisów art. 126 w związku z art. 128 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 989 ze zm. - dalej: „u.o.f.f.e.”) przez dokonanie kwotowego rozliczenia połowy środków zgromadzonych na koncie emerytalnym w OFE zamiast przekazania kwoty 15 899,91 zł na rachunek emerytalny uczestnika oraz art. 31 ust. 1 i 2 w związku z art. 33 pkt 10 i art. 45 k.r.o. przez przyjęcie, że pomimo obowiązywania do dnia 24 stycznia 2007 r. wspólności ustawowej, środki na spłaty dokonywane przez uczestnika w latach 2002 – 2006 w związku z nabyciem nieruchomości w D. w łącznej kwocie 149 000 zł powinny być uznane za pochodzące z jego majątku osobistego, że środki pieniężne w kwocie 50 000 zł pobrane przez wnioskodawczynię w dniu 1 sierpnia 2005 r. z rachunku bankowego stanowią majątek podlegający podziałowi, pomimo że zostały przeznaczone na utrzymanie, że środki na zakup samochodu marki Renault Clio w kwocie 5 600 zł

nie pochodziły z darowizny na rzecz wnioskodawczynie, że kwota 3 400 zł, stanowiąca równowartość tego samochodu powinna być zaliczona do majątku podlegającego podziałowi, że kwoty związane z obsługą wspólnych rachunków bankowych w kwocie 27 970,71 zł oraz nakłady finansowe wnioskodawczynie w kwocie 27 000 zł z jej majątku osobistego poniesione w latach 2004 - 2007 nie powinny być przyjęte do rozliczenia, że nie zachodzą podstawy do zaliczenia w skład majątku wspólnego udziału 4/5 w prawie własności nieruchomości w D., i wreszcie, że połowa środków zgromadzonych na koncie emerytalnym wnioskodawczynie powinna być rozliczona kwotowo z uczestnikiem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zdaniem skarżącej, Sąd Okręgowy nie rozważył wszystkich zarzutów podniesionych przez nią w apelacji, ponieważ nie umotywował w sposób wyczerpujący swojego stanowiska w przedmiocie wniosku o rozliczenie nakładów z majątku wspólnego na kupno przez uczestnika nieruchomości w D. oraz nakładów w kwocie 27 000 zł poczynionych w latach 2004 - 2007 z majątku osobistego skarżącej na spłatę kredytów zaciągniętych przez uczestnika na prowadzenie gospodarstwa, wniosku o otwarcie przez Sąd pierwszej instancji rozprawy na nowo i przeprowadzenie zgłoszonych dowodów oraz w przedmiocie rozliczenia po połowie kosztów związanych z pożyczką odnawialną i limitem na rachunku wspólnym. Uchybienia te mają świadczyć o naruszeniu art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c.

Z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia wynika, że - wbrew odmiennej ocenie skarżącej - odnośne zarzuty zostały przez Sąd Okręgowy rozważone. Zarzut dotyczący niezaliczenia do majątku wspólnego udziału w prawie własności nieruchomości w D., nabytej przez uczestnika w dniu 10 lipca 2001 r., bądź rozliczenia nakładów na kupno tej nieruchomości został przez Sąd Okręgowy uznany za pozbawiony racji, ponieważ skarżąca potwierdziła przed notariuszem, że nabycie nieruchomości za cenę w kwocie 186 200 zł następuje za środki pochodzące z majątku odrębnego uczestnika. Uczestnik w kwietniu 2000 r. sprzedał otrzymaną od rodziców w 1991 r. nieruchomość w L., środki pochodzące ze sprzedaży w kwocie 194 519 zł zostały przeznaczone na pokrycie ceny

nieruchomości w D., a z majątku wspólnego została na ten cel przeznaczona jedynie kwota 14 228,36 zł. Za nieuzasadniony uznany został również zarzut braku rozliczenia kwoty 27 000 zł, Sąd Okręgowy podzielił bowiem dokonaną przez Sąd pierwszej instancji ocenę dowodów, według której pożyczki udzielone rzekomo przez członków rodziny skarżącej były fikcyjne. Dodał, że przemawia za tym zarówno zły status finansowy rzekomych pożyczkodawców, jak i fakt posiadania przez skarżącą środków na rachunkach bankowych. Sąd Okręgowy zaaprobował również pominięcie przez Sąd pierwszej instancji wniosku o otwarciu rozprawy na nowo i przeprowadzenie dodatkowych dowodów, uznając te wnioski za spóźnione. Podzielił też ustalenia Sądu pierwszej instancji, że operacje bankowe w Banku [...] wykonywała wyłącznie skarżąca, że w rzeczywistości spłata wspólnych zobowiązań następowała ze środków wspólnych, a nie z rzekomo zaciągniętych pożyczek oraz że brak podstaw do obciążania uczestnika kosztami operacji wykonywanych przez skarżącą. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, niespełnienie wymagań określonych w art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. może być uznane za uchybienie mogące mieć wpływ na wynik sprawy tylko wyjątkowo, gdy braki w uzasadnieniu są tak znaczące, że uniemożliwiają kontrolę kasacyjną zaskarżonego orzeczenia (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2000 r., I CKN 272/00, nie publ., z dnia 25 października 2000 r., IV CKN 142/00, nie publ., z dnia 7 lutego 2001 r., V CKN 606/00, nie publ., z dnia 28 lipca 2004 r., III CK 302/03, nie publ. i z dnia 18 lutego 2005 r., V CK 469/04, „Izba Cywilna” 2005, nr 12, s. 59 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 r., III CSK 293/12, OSNC 2012, nr 12, poz. 148). W niniejszej sprawie natomiast warstwa motywacyjna zaskarżonego postanowienia została przedstawiona w sposób umożliwiający dokonanie kontroli kasacyjnej, wobec czego zarzut naruszenia art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. nie może odnieść zamierzonego skutku.

Sąd Okręgowy wyszedł trafnie założenia, że środki zgromadzone na rachunku otwartego lub pracowniczego funduszu emerytalnego każdego z małżonków należą do majątku wspólnego (art. 31 § 2 pkt 3 k.r.o. w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. Nr 162, poz. 1691 - dalej: „ustawa nowelizacyjna z 2004 r.”). Uszło jednak uwagi tego Sądu,

że zgodnie z art. 126 u.o.f.f.e., jeżeli małżeństwo członka otwartego funduszu uległo rozwiązaniu przez rozwód lub zostało unieważnione, środki zgromadzone na rachunku członka funduszu, przypadające byłemu współmałżonkowi w wyniku podziału majątku wspólnego małżonków, są przekazywane w ramach wypłaty transferowej na rachunek byłego współmałżonka w otwartym funduszu. Wypłata transferowa - jak stanowi art. 127 u.o.f.f.e. - jest dokonywana przez otwarty fundusz w terminie, o którym mowa w art. 122, po przedstawieniu funduszowi dowodu, że środki zgromadzone na rachunku członka funduszu przypadły byłemu współmałżonkowi. Z kolei zgodnie z art. 128 u.o.f.f.e., jeżeli były współmałżonek uprawniony nie posiada rachunku w otwartym funduszu i, w terminie 2 miesięcy od dnia przedstawienia dowodu, o którym mowa w art. 127, nie wskaże rachunku w jakimkolwiek otwartym funduszu, otwarty fundusz, do którego należy drugi z byłych współmałżonków, niezwłocznie otworzy rachunek na nazwisko byłego współmałżonka uprawnionego i przekaże na ten rachunek, w ramach wypłaty transferowej, przypadające mu środki zgromadzone na rachunku jego byłego współmałżonka. Z chwilą otwarcia rachunku były współmałżonek uprawniony uzyskuje członkostwo w funduszu. Fundusz niezwłocznie potwierdza na piśmie warunki członkostwa uprawnionego współmałżonka.

Zmieniając postanowienie Sądu pierwszej instancji i przyznając skarżącej całość środków zgromadzonych na rachunku OFE o wartości 31 799,82 zł z równoczesnym gotówkowym rozliczeniem ich połowy przez obniżenie dopłaty należnej od uczestnika, Sąd Okręgowy nie uwzględnił przytoczonych regulacji, wobec czego zarzut naruszenia art. 126 w związku z art. 128 tej ustawy trzeba uznać za uzasadniony.

Pozostałe zarzuty wypełniające powołaną podstawę kasacyjną z art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. zostały sformułowane sumarycznie jako naruszenie „art. 31 ust. 1 i 2 w zw. z art. 33 pkt 10 w zw. z art. 45 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego” przez nieuzasadnione uznanie, że spłaty dokonane przez uczestnika w czasie trwania wspólności ustawowej na pokrycie ceny nabycia nieruchomości w D. pochodziły z jego majątku osobistego, że środki w kwocie 50 000 zł pobrane przez skarżącą z rachunku bankowego w dniu 1 sierpnia 2005 r. stanowiły majątek podlegający podziałowi, że środki na kupno samochodu marki Renault Clio w kwocie 5 600 zł

nie pochodziły z darowizny dokonanej na rzecz skarżącej, że kwota 3 400 zł mająca odpowiadać wartości samochodu Cinquento podlegała rozliczeniu, mimo że strony o to nie wnosiły, że koszty związane z obsługą wspólnych rachunków bankowych w kwocie 27 970,71 zł nie powinny podlegać rozliczeniu, że nie należało uwzględnić nakładów z majątku osobistego skarżącej w postaci pożyczek od rodziny w kwocie 27 000 zł, poczynionych na majątek osobisty uczestnika oraz że nie ma podstaw do zaliczenia w skład majątku wspólnego udziału w wysokości 4/5 w prawie własności nieruchomości położonej w D., mimo że została ona nabyta w czasie trwania wspólności ustawowej.

Większość tak ujętych zarzutów została podniesiona wbrew zakazowi ustanowionemu w art. 398³ § 3 k.p.c. Według tego przepisu, podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustaleń faktycznych lub oceny dowodów. Za niedopuszczalne muszą być więc uznane zarzuty odnoszące się do nakładów skarżącej, mających pochodzić z pożyczek zaciągniętych u członków jej rodziny, przeznaczenia środków z majątku wspólnego w kwocie 149 000 zł na kupno nieruchomości w D. oraz przeznaczenia pobranej przez skarżącą z rachunku bankowego kwoty 50 000 zł. Zarzuty te łączą się bowiem z dokonaną przez Sądy obu instancji oceną dowodów, która usuwa się spod kontroli kasacyjnej, i zmierzają w istocie do podważenia ustaleń stanowiących podstawę zaskarżonego postanowienia.

Sąd Okręgowy zaaprobował i uznał za własne ustalenie Sądu pierwszej instancji, że koszt nabycia nieruchomości w D. wyniósł kwotę 186 200 zł, zwiększoną o odsetki w kwocie 22 547,36 zł, i został pokryty do wysokości kwoty 194 519 zł ze środków z majątku osobistego uczestnika, pochodzących ze sprzedaży nieruchomości w L., natomiast różnica w kwocie 14 228,36 zł stanowiła nakład z majątku wspólnego.

Problem, czy nieruchomość nabyta przez jednego z małżonków w czasie trwania wspólności ustawowej częściowo przy użyciu środków pochodzących z majątku wspólnego a częściowo z jego majątku osobistego powinna być zaliczona w całości lub w odpowiednim ułamkowym udziale do majątku wspólnego, czy też w całości do majątku osobistego tego małżonka był przedmiotem rozważań

Sądu Najwyższego pod rządem art. 31 § 1 i art. 33 pkt 3 k.r.o. w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy nowelizującej z 2004 r. Artykuł 32 § 1 k.r.o. wówczas stanowił, że dorobkiem małżonków są przedmioty majątkowe nabyte w czasie trwania wspólności ustawowej przez oboje małżonków lub przez jednego z nich, a art. 33 pkt 1, 2 i 3 k.r.o., że odrębny majątek każdego z małżonków stanowią: 1) przedmioty majątkowe nabyte przed powstaniem wspólności ustawowej, 2) przedmioty majątkowe nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę, chyba że spadkodawca lub darczyńca inaczej postanowił oraz 3) przedmioty majątkowe nabyte ze środków uzyskanych w zamian za przedmioty wymienione w punktach poprzedzających. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 19 sierpnia 2009 r., III CZP 53/09 (OSNC 2010, nr 2, poz. 28) podkreślił, że celem surogacji przewidzianej w art. 33 pkt 3 k.r.o. było zachowanie wartości majątku odrębnego, mimo zmiany jego poszczególnych składników.

W doktrynie nie było jednolitości zapatrywań co do tego, czy przesłanką surogacji jest wymaganie, aby nabyty przedmiot majątkowy został uzyskany w całości ze środków pochodzących z majątku odrębnego. Przez dłuższy czas dominował pogląd, że jeżeli nic innego nie wynika z treści czynności prawnej, nabyty przedmiot należy proporcjonalnie do wartości użytych dla jego uzyskania środków z majątku odrębnego i z majątku wspólnego, w odpowiedniej ułamkowej części do majątku odrębnego, w pozostałej zaś - do majątku wspólnego. Treść czynności prawnej może jednak przesądzić, że nabywany przedmiot wejdzie w skład jednego z majątków i w takim wypadku powstanie na rzecz drugiego majątku należność z tytułu wydatków i nakładów (art. 45 k.r.o.).

Później w doktrynie zaprezentowano pogląd, że o zaliczeniu nabywanego przedmiotu do majątku wspólnego lub odrębnego powinno decydować porównanie wielkości środków użytych z każdego z tych majątków. W konsekwencji, nabyty przedmiot należy zaliczyć do tego z majątków, z którego pochodzi podstawowa część środków. Jeżeli środki z drugiego majątku są nieznaczne, stanowią nakład rozliczany zgodnie z art. 45 k.r.o., jeżeli natomiast wskazane kryterium nie może znaleźć zastosowania ze względu na brak daleko idącej różnicy między zaangażowanymi środkami, to - w braku odmiennej woli małżonków - nabyty przedmiot wchodzi do każdego z majątków w częściach ułamkowych

proporcjonalnych do wysokości zaangażowanych środków. Za koncepcją tą opowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 maja 2000 r., V CKN 50/00 (nie publ.), w którym stwierdził, że jeżeli nabycie nastąpiło tylko częściowo ze środków należących do majątku odrębnego, nasuwają się dwa rozwiązania. Według jednego, należy przyjąć, że nabyte przedmioty wchodzi proporcjonalnie do wartości użytych dla ich uzyskania środków z majątku odrębnego i z majątku wspólnego, w odpowiedniej ułamkowej części do majątku odrębnego i do majątku wspólnego. Natomiast według drugiego rozwiązania, należy porównać wielkość środków zużytych z każdego z majątków i zaliczyć nabyte za nie przedmioty do tego z tych majątków, z którego pokryto przeważającą część należności; środki zaś pochodzące z drugiego majątku powinny być potraktowane jako wydatek na majątek, do którego dokonano zaliczenia. Ostatnie rozwiązanie należy uznać za uzasadnione, gdy między rozmiarami środków pochodzących z majątku odrębnego i majątku wspólnego istnieje znaczna dysproporcja (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2008 r., V CSK 355/07, nie publ. oraz postanowienie z dnia 10 kwietnia 2013 r., IV CSK 521/12, OSNC-ZD 2013, nr D, poz. 83).

Przeniesienie tych koncepcji na grunt art. 33 pkt 10 k.r.o., według którego do majątku osobistego każdego z małżonków należą przedmioty majątkowe nabyte w zamian za składniki majątku osobistego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej, przemawia za trafnością stanowiska Sądu Okręgowego z dwóch powodów. Po pierwsze, dlatego że między rozmiarami środków pochodzących z majątku osobistego i majątku wspólnego istnieje znaczna dysproporcja, środki użyte z majątku osobistego uczestnika stanowiły bowiem 93% całkowitych kosztów nabycia nieruchomości. Po drugie, dlatego że przesądza o tym treść umowy notarialnej z dnia 10 lipca 2001 r., w której oboje małżonkowie potwierdzili nabycie nieruchomości przez uczestnika za środki pochodzące z jego majątku odrębnego.

Nie można natomiast odmówić racji zarzutom dotyczącym niezaliczenia do majątku wspólnego kwoty 28 970,71 zł z tytułu kosztów związanych z obsługą wspólnych rachunków bankowych. Sąd Okręgowy ustalił, że chodzi o koszty operacji bankowych w Banku [...], w którym pracowała wnioskodawczyni, i skonstatował, że skoro operacje te wykonywała wyłącznie skarżąca, to brak

podstaw do obciążenia uczestnika związanymi z tym kosztami. Ustalenie to nie pozwala na dokonanie oceny prawidłowości zastosowania prawa materialnego. O prawidłowym zastosowaniu prawa materialnego można bowiem mówić dopiero wtedy, gdy ustalenia stanowiące podstawę wydania zaskarżonego orzeczenia pozwalają na ocenę tego zastosowania. Brak stosownych ustaleń uzasadnia więc zarzut naruszenia prawa materialnego przez jego niewłaściwe zastosowanie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2003 r., V CKN 1825/00, „Izba Cywilna” 2003, nr 12, s. 46).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 oraz art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie w części zmieniającej postanowienie Sądu pierwszej instancji (pkt 1) i oddalającej apelację wnioskodawczynie (pkt 2) oraz w części orzekającej o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 3) i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania oraz do rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

kc